

Plures qui scire cupit formulae $\tau\rho\omicron\chi$. τ . $\gamma\epsilon\nu$. interpretationes, eum ad *Heur. Heisenii* diss. 27, in Jacobum ablegatum volumus.

EXCURSVS IV.

Vexatissimus ille locus Jac. 4, 5. 6. fusius explicatur, aliorumque interpretum rationes recensentur atque dijudicantur.

Omnis in explicando hoc loco, quem e difficillimis esse, omnes omni tempore magno consensu declararunt interpretes, difficultas in hoc vno potissimum latere videtur, quod locus hic, solenni Veteris T. loca allegandi formula adductus, totidem verbis in sacro codice non reperitur. Vnde orta est tanta interpretationum hujus loci varietas, tantaque farrago, vt, cum brevitatis tum perspicuitatis causa, eas, quae ex iisdem profectae sunt principiis, ad certas quasdam classes reuocasse, reuocatasque, qua fieri potest $\alpha\kappa\rho\iota\beta\epsilon\iota\alpha$, breuiter dijudicasse, Lectori mihi que sufficiat. Et sic quidem

PRIOR CLASSIS complectitur *varias interpretum de verborum προς φθονον — χαριν cum antecedentibus η δοκειτε — γραφη jungendi ratione sententias.* Duplicem, quantum equidem sciam, hic potissimum inierunt rationem :

1) *Alii, propter formulam η γραφη λεγει, verba προς φθονον — χαριν ex vetere quodam auctore repetita esse*

esse arbitrantur; ex quonam vero potissimum auctore depromta sint, iterum magno inuicem dissensu disputant.

a) Ex veteri quidem Testamento Grotius Gen. 6, 3, et 5. Wetstenius Sap. 6, 11. aliaque hujus capitis commata, Beza Gen. 8, 21. Coccejus Cant. 8, 6. Wulfius Num. 11, 29 alii Pl. 118, 20. Ez. 2, 25. alii denique alia loca Jacobum ante oculos habuisse, et, si non verba, sententiam saltem ex iis hausisse existimant. Sed quicquid hi omnes ad sententias suas exornandas atque commendandas congesserint, singulorum tamen horum locorum tam leuis est cum loco Jacobi, siue verba siue sententiam species, similitudo, ut, si ad haec loca Jacobum respexisse probabile videatur, parum absit, quin alium quemcumque S. S. locum in animo habere poterit. Quare, ne moremur Lectorem in examinandis refutandisque sententiis, quae praeter interpretum nomina nil amplius habent, quod eas commendat; loca haec merito Lectori, cui volupe fuerit, cum loco nostro comparanda, similitudinemque aequa lance examinandam relinquimus. Vnicus V. T. locus, ex quo non profus inepta ratione sententia Jacobi deduci possit, mihi semper visus est cum CEL. MICHAËLE Prov. 21, 10. Verba hebraica haec sunt: נפש רשע אורה רע, quae LXX ita reddiderunt: ψυχη ασεβους επιδυμει κακων. Jam verba hebraica רע אורה cupere ut aliis male sit, i. e. inuidere aliis, ad verbum επιδυμει, נפש רשע

ὡς vero ad verba τὸ πνεῦμα ὁ κατακρίσεν ἐν ἡμῖν refert, ita ut sensus utriusque loci redeat huc: *anima impia atque inuida feruidis flagrat desideriis.* Sed sensum hunc non sine durtie ex verbis hebraicis elici posse, quisque videt; verba graeca vero eum nullo modo admittere, infra paucis demonstrandi locus erit: ut taceam de leui ista similitudine inter verba Jacobi, et versionem LXXiuralem, quam alias pressius sequi solet Jacobus.

b) Ex nouo Testamento autem S. V. STORRIUM ad h. l. adducere video Gal. 5, 17. ἡ γὰρ σαρκὶς ἐπιθυμῖαι κατὰ τὸ πνεύματος τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς ταῦτα δὲ ἀντικεῖται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ, εἰ ἀνδραγαθῆτε, ταῦτα ποιῆτε. coll. v. 19 — 21. Prouocat sententiae tuendae causa *primum* ad v. 4. in quo Jacobus alius quoque loci e N. T. desumpti memoriam modo reuocauerit. *Deinde*, si Jacobus, inquit, has litteras dedit ad eandem διασποράν, cui Petrus utramque epistolam misit, ipsamque probitatis cum fide necessariam conjunctionem propter impios magistros Pauli doctrina abutentes instar Jacobi demonstrare necessum habuit; tanto aptior primis Jacobi lectoribus, in quibus ipsi Galatae fuerunt, hujus epistolae laudatio habenda est. Sed utrumque argumentum parum probabile videri. supra a nobis declaratum vide, tum ad v. 4. tum in prolegomenis.

c) Sunt etiam, et inter hos *Justinianus, Wolfius,* et b. *Zachariae*, qui Iacobum non singularem quen-

dam scripturae locum, sed *plurium V. T. locorum argumentum hoc commate simul exprimere* contendunt, quod et Matth. 2, 23. Joh. 7, 38. 1 Cor. 14, 21. 34. Eph. 5, 14 fieri opinantur. *Primum* vero, quod jure jam poposcit *Bensonus*, illa ipsa dicta afferre et in medium promere debebant interpretes, cum nullus locorum supra allatorum ne quoad sententiam quidem cum nostro congruere videatur. *Deinde* vero huic interpretandi rationi etiam aduersatur formula ἡ γραφή λέγει, quae, quamuis teste *Surenhusio* *) ab Hebraeorum doctoribus etiam tum adhibetur, ubi sensus locorum V. T. *plurium* omnino est declarandus, in N. T. tamen in afferendis *certis* quibusdam atque *determinatis* V. T. dictis vſitatissima est, nam illa ipsa loca superiora, quae sententiae hujus defensores huc afferunt, maximam partem ad certa quaedam prophetarum dicta commode referri possunt. *Denique* vero tum sententia, tum ipsa, quae expressa est, formula, adeo videtur singularis, et, si quid sentio, vniuersae cuidam e pluribus locis collectae sententiae
adeo

*) In βιβλῷ καταλλαγῆς p. 674. sqq. Hac vero, inquit, allegandi formula (אמר הכתוב vel אמר הכתוב i. e. λέγει ἡ γραφή, ἡ γραφή λέγουσα) veteres Hebraeorum doctores vti solebant, non tantum quando ipsa scripturarum s. verba, verum sensus eorum tantum allegatur, breuitatis gratia, vsque adeo, vt illi apophthegmata illa, quae s. scripturarum porismata sunt, quia fundamentum suum in iis habent, pro s. scripturis habuerint, quemadmodum ex multis exemplis in thesi nostra XXXVII adductis, manifestum est.

adeo dissimilis, ut vix, ac ne vix quidem Jacobum hoc comma ex pluribus simul locis conscripsisse, vel hausisse, persuadere mihi possim. Lubens in eam sententiam discederem, si e. g. ut Gal. 5, 17. omnino de pugna inter carnem et spiritum, siue de quauis alia doctrina generaliori, non vero de singulari ejusmodi re, qualis est πνευμα inter et ipsum του φθουου certamen, vel πνευματος ad φθουου procliuitas, ad quam alii hunc locum referri malunt, (vid. infra.) sermo hic esset. Sed sensu haec potius vniuscujusque percipi, quam verbis explicari posse video.

d) Commemoranda adhuc restat haud improbabili V. Semleri ratio, qui totum hoc comma ex libro apocrypho desumptum esse existimat. Cui quidem sententiae, ne quid detraxisse videamur, jam ipsum audiamus loquentem: p. 172. "Tenendum est, inquit, hoc, excitari omnino γραφην, eamque his lectoribus, Judaeis graecis, fatis notam; scimus autem locum jam habuisse hoc primo seculo plures γραφας αποκριφες. Jam negare non licet, etiam Paullum non raro aliquas sententias attulisse ex talibus apocryphis, graecorum Judaeorum. — Certum est etiam Petrum in 2 epistola, et Judam afferre partem ex libro Henochi, de angelis. Eccui igitur mirum aut inusitatum videri potest, etiam Jacobum hic respicere ad librum apocryphum. Res itaque tantum eo redit, utrum proferre et mon-

N 2

„strare

„strare quasi possimus talem locum, qui satis com-
 „mode conueniat cum hac epistolae parte. Atqui spe-
 „ramus nos non infeliciter hac opera defungi posse.
 „Illa pars — φθονον utique jungi debet cum γρασν
 „λεγει, de inuidia; describendae deterrimae inuidiae
 „causa. Jam sequitur illud, quod illa scriptura de in-
 „uidia dicit: ille spiritus (inuidiae) qui in vobis habi-
 „bitat impetu perpetuo fertur. Jam adicio ista ex
 „testamento Simeonis num. 3. ὁ φθονος κυριευει πασης
 „διανοιας τε ανθρωπου, nec sinit eum edere, bi-
 „bere, aut facere aliquid bonum; semper υποβαλ-
 „λει, suggerit, ανελειν, occidere (nos v. 2. hoc
 „verbum legimus φονευετε) illum, cui inuidetur —
 „cognoui ὅτι ἡ λυσισ τε φθονε δια φοβε θεε γι-
 „νεται. Si quis ad dominum confugiat αποτρεχει το
 „πονηρον πνευμα (sc. τε φθονε) απ' αυτε —
 „(ergo in homine inuido habitauit hic spiritus). Sic
 „paulo post num. 4. sic: — ογιτε, κα αποστι-
 „σατε απ' υμων, το πνευμα τε φθονε, ὅτι αγριοι
 „την ψυχην, κα φθειρει το σωμα, οργην κα πο-
 „λεμον παρεχει τω διαβελω, atque num. 5. in Jo-
 „sepho εκ ΕΝΩΙΚΗΣΕ (nostrum verbum) εδεν πο-
 „νηρον „ p. 175. vero ex num. 4. ejusdem Testa-
 „menti haec adhuc subjungit. “φυλαξατε εν απο-
 „παντος ζηλε, κα πορευσαθε εν απλοτητι ψυ-
 „χης, κα εν αγαθη καρδια, ινα ΔΩΗι κα υμιν
 „Ο ΘΕΟΣ ΧΑΡΙΝ κα δοξαν κα ευλογιαν. Si-
 mili-

„militer num. 5. καὶ εὐσεβεὺς εὐρισκόντες χάριν ἐνω-
 „πιον θεῶν καὶ ἀδελφῶν.“ Jam hunc locum cum
 nostro tum in eo consentire arbitratur Semlerus, quod
 vierque locus πρὸς Θεόν i. e. ad describendam et vi-
 turperandam invidiam scriptus sit, (nam verba ipsa
 πρὸς Θεόν hoc sensu in Test. Sim. non occurrunt.)
 tum in eo, quod in utroque πνεύματος Θεοῦ (vel
 potius in Test. Sim. πνεύματος ποιητῆς, quod ex
 contextus ratione de πν. φθ. intelligendum est) men-
 tio fiat, tum denique in eo, quod τὸ ποιητὸν qui-
 dem ἐνοικεῖν ἐν τινι, ὁ Θεὸς vero δέχεται χάριν in
 utroque loco dicitur. Acute sine dubio haec omnia
 disputantur, sed, si quid judico, similitudo inter
 utrumque locum paullo longius repetita, et, si a
 Semleriana interpretatione, de qua mox dicendi locus
 erit, recesseris, prorsus nulla esse videtur. In votis
 saltem habendum esset, ut, si quis locus hic profe-
 ratur, nisi iisdem verbis prorsus eandem, similibus
 tamen verbis similem, nec ampliorem ornatioremque
 sententiam contineat.

2) Alii vero verba πρὸς — χάριν a Jacobo
 ipso profecta, et vel inter allegandi formulam ἢ γράφει
 λέγει, et locum ipsum v. 6. ex V. T. allatum, ne-
 scio quo jure atque consilio, interjecta; vel, quae
 Oederi atque Elsueri est sententia, ad explicandum hunc
 locum praemissa esse arbitrantur, cujus rei indicium sit,

quod formula *διο λεγει* statim repetatur. Sed ad priorum quod attinet rationem, omnis oratio sic languere videtur, ne dicam N. T. scriptores locis allegandis sic praefari non solere. *Elsneri* vero ratio magis erudite excogitata, quam ad locum nostrum explicandum idonea videtur. Nam *ut* explicationis ejusmodi dicto adhuc allegando praemissae exempla in N. T. plane non exstant, *ita quoque* locus vix explicatione egebat, *imo vero* explicatio, ex meo quidem sensu, ipso V. T. loco obscurior est. (vid. infra.) Sed inesse tamen aliquid huic rationi, quo sese lectori commendat, eamque, si quid sentio, reliquis rationibus a nobis hucusque prolatis facile praefendam esse, diffitendum non est. Sed his jam ita peractis ad

ALTERAM CLASSEM pergamus, quae *praecipuas tum veterum tum recentiorum interpretum de ipso verborum sensu explicando sententias* continet. Quarum tamen cum iterum tanta profert copia, e re lectorum esse visum est, singula separatim, eodemque, quantum fieri potest, ordine disponere, quo facilius interpretum sententias vno quasi obtutu circumspicere, inuicemque distinguere possint.

1) *Du Montius*, ut a veteribus ordiamur, qui verba haec a Jacobo profecta esse statuit,

a) *λεγει* jungit cum *προς φθονον*, ut sit *contra invidiam*:

b)

- b) πνευμα ὁ κατοικησεν εν ἡμιν de spiritu s. cum Christianis communicato intelligit,
- c) επιποθει vero reddit: bona excitat desideria, et in verbis denique
- d) μειζονα δε διδωσι χαριν idem illud πνευμα ὁ κ. ε. ἡ. supplendum esse existimat, vt jam sententia prodeat haec:

an putatis, quod s. scriptura in vanum loquatur aduersus inuidiam? Spiritus, qui in nobis habitat, desideria excitat, sed meliora desiderii carnis; majorem enim dat gratiam.

A Du Montio

2) Langius in singulis verbis interpretandis non nisi in eo dissentit, quod επιποθει reddit: *concupiscit malum*, duasque hic quaestiones exflare statuit, ita vt oriatur sensus hic:

num putatis scripturam frustra contra inuidiam loqui? num spiritus, qui in vobis habitat, adeo malum concupiscit? imo vero ampliolem dat gratiam, per quam ejusmodi concupiscentiae resistere possimus.

3) Heumannus (in miscell. Lips. Tom. XII.) in singulis verbis explicandis cum Du Montio consentiens, επιποθειν accipit pro *amare*, sensumque verborum constituit hunc:

an putati frustra scripturam contra invidiam loqui? Spiritus qui per Dei gratiam habitat in nobis, non est spiritus invidiae, et odii, rixarumque, (vid 1. 2.) sed est spiritus amoris, qui amat, (et quidem ardentissime amat,) et ita etiam vobis, quos inhabitat, majorem subinde largitur gratiam, (vt et vos omni deposito odio et aemulatione simplicissime fratres ametis), vti scriptum legimus, etc.

Sed tribus hisce rationibus jam obseruante *Elfuero* repugnat non solum, quod sententiae sic constitutae nullus nexus est cum praecedentibus, verum etiam, quod male vertitur λεγειν προς φθουρον loqui aduersus invidiam, cum graece sit loqui ad invidiam. Luc. 4. 21. denique quod longius repetitae videntur variae verbi επιποθειν explicationes. (vid. nos ad loc. ipsum)

4) Magis adhuc singularis et vix commemoranda nobis quidem visa est *Ellissi*, Wolfio citari, ratio, qui, Du Montium alias plane sequutus, formulam η γραφη λεγει cum verbis προς φθουρον jungit in sententiam hanc:

an nondum satis ex litteris sacris didicistis, mundi amicitias esse Dei inimicitias? aut existimatis, sine causa sic loqui scripturas, ac si nobis haec inuiderem? At spiritus ille scripturarum auctor diuinus, ex quo in nobis sedem posuit,

posuit, nobis propitius est, et clemens, magna nos affectione desiderat, imo majorem, prout nobis opus est, dat gratiam, ampliora confert beneficia. Hoc docent sacra volumina etc.

5) Arcte cum hac Ellissii interpretatione cohaeret ratio quaedam ex aliis jam a *Calmeto* adducta, nuperime vero, quod valde miror, *Seemillero*, theologo Ingolstadiensi, denuo probata, quo *επιποθειν προς φθονον* accipitur pro *amare usque ad invidiam*, ita ut Deus nobis proponatur summe zelotypus animae nostrae, tanquam sponsae suae, ut nullum amoris sodalem admittat, illamque omnibus velut inuideat. Locum ipsum vero sic reddit:

an putatis, quod frustra dicat scriptura: spiritus, qui in nobis domicilium fixit, ad invidiam usque vos amat; majorem autem dat gratiam.

Calmetus vero sic:

l'esprit saint, qui habite en vous, vous aime d'un amour de jalouffe, et vous donne de plus grandes graces.

Quam quidem rationem commemorasse suffecerit, ut intelligenti cuius lectori statim rejicienda videatur.

6) *Cell.* vero *Michaëlis* et *Semlerus*, quorum ille Jacobum h. l. Prov. 21, 10. hic vero locum ex testamento Simeonis ante oculos habuisse arbitratur,

a) *λεγει προς φθονον* junctim per: *de invidia loquitur, reddendum,*

- b) επιποθειν vero absolute pro *excitare prava desideria*,
 c) το πνευμα autem pro πνευματι φθονς accipiendum,
 d) υμιν cum lectione ημιν commutandum, et
 e) in verbis μειζ. δ. διδ. χαρ. denique vel ο Θεος, quod praecipit Semlerus, vel η γραφη, quae Michaëlis est sententia, subintelligendum esse statuentes, sensum hunc, supra jam ex parte commemoratum, huic loco subesse existimant:

an putatis, quod scriptura s. frustra dicat de invidia: anima impia atque inuida, quae vos inhabitat, prava excitat desideria; scriptura s. (vel spiritus s.) vero majorem largitur gratiam.

Id quidem lubens largiar, particulam προς hoc nexu significare posse *de*, quamvis nullum locum, qui huic sententiae faueat, me legere meminerim, praeter illum Hebr. 1, 7. (ΠΡΟΣ ΜΕΝ ΤΟΥΣ ΑΓΓΕΛΟΥΣ ΛΕΓΕΙ.) ab ipso Cell. Michaële excitatum, (qui tamen nec ipse prorsus evidens est: quodsi enim post αγγελως interpungatur, προς μεν τες αγγελως accipi potest pro: το μεν κατα τους αγγελους, quod attinet ad angelos etc.); sed επιποθειν absolutam illam obtinere significationem, quam Viri Cell. ei subjiciunt; πνευμα vero h. l. de πνευματι φθονς intelligendum esse, cum tamen nonnisi πνευμα αγιον alias dicatur κατοικεν εν τοις ανθρωποις; porro praefendam esse lectionem εν υμιν lectioni εν ημιν, quia Vulgatus et Aethiops habeant

beant ὑμῶν, nec lectio ἡμῶν cum πνευματι φθονε in neutro et Salomonis et Simeonis loco conciliari queat, vel, quod Semlero magis adhuc placet, vtrumque εν ὑμῶν et εν ἡμῶν plane omittendum esse, cum tamen εν ἡμῶν in omnibus omnino exstet codicibus, et cum voce πνευμα, de spiritu s. intellecta, optime congruat; vocabulum denique ὁ Θεος, in praecedentibus plane non obuium, nescio vnde arreptum, subintelligendum esse: haec quidem singula alia aliis videntur duriora, nec idoneis atque ex vsu loquendi repetitis rationibus satis confirmata. Dubito an hi Viri, nisi locorum quorundam ad locum nostrum accommodandorum studio ducti fuissent, in eiusmodi interpretandi rationem, tot tantisque difficultatibus laborantem, incidissent. Jam magis aridet

7) *Witsii, Grotii, Wolfii, Bensoni, Carpsovii,* aliorumque hujus loci explicatio, quorum duo priores hoc comma pro dicto V. T. reliqui autem pro verbis habent, a Jacobo ipso profectis.

a) Jungunt hi omnes προς φθονον επιποθει, vt sit: *inclinat ad inuidiam;*

c) πνευμα vero ὁ. κ. ε. ἡ. de πνευματ, ἀγῶ intelligunt;

c) in voce διδωσι denique ὁ Θεος supplendum esse statuunt, totumque locum *interrogatiue* sic reddunt: *num frustra loquitur s. scriptura? ecquid ad inuidiam inclinat spiritus s.? Minime, majorem potius largitur gratiam.*

Primum vero επιποθει, si i. e. q. inclinare, procliuem

esse, cum accusatiuo jungi solet, quanquam apud LXX interpretes eodem sensu etiam cum *επι*, *εις* et *προς* jungi soleat (cf Deuter. 13, 8. Pf 83, 1. et 41, 1.) quare hoc nimis vrgere nolumus. *Deinde* vero, quod jam supra contra *Cell. Michaëlem* monuimus, et h. l. repetendum est, ellipsin vocis *ὁ Θεος*, nullibi ante obuia, nimiam duritiem huic loco inferre. *Denique* etiam tota sententia hiulca, et, si ipsius Jacobi verbis expressa putatur, neque cum antecedentibus, neque cum consequentibus satis apte cohaerere videtur.

8) *Isnerus* porro, qui, vt supra jam monuimus, sensum hic exprimi putat dicti versu demum 6to ex V. T. allegandi,

a) *προς φθονον* item jungit cum *επιποθει*, vt sit: *inclinare προς φθονον*.

b) *το πνευμα* vero *ὁ. κ. ε. ἡ*. *Deum* esse ait, qui *singulari ratione habitat in fidelibus*. 1 Cor. 3, 16. 2 Cor. 6, 16 Rom. 8, 11. ita vt verba haec ad vocem *Θεος* v. 6. explicandam addita esse videantur.

c) *φθονον* demique intelligit de *ira Dei*, qua eos praesertim male multat, qui rebus secundis elati, voluptatibusque dediti, sese iactant, *αυθροποπαθως*, quod insolentius sese iactantibus et appetentibus altiora inuidere solent homines: eodem modo, quo ira, zelotypia, et zelus Deo tribuitur, cum gloriae voluptatumque cupidos coërcere et multare solet. Prouocat sententiae firmandae causa ad loca tum ex V. T. tum ex patribus aliisque auctoribus collecta. Potiora haec sunt: *Jes 37, 32. 39, 2. 6. 42, 13. Dan. 4, 20. 27. Gen. 11, 4. 7. Cyrill. adv.*
Juli-

Julian. l. 7. p. 228. επιτηδωντας δε και αυτη τη τε Θεα
 δοξη της υπο σκηπτρα κειμενης, η και ανταρειν θελον-
 τας εν δικη τε και αναμφιλογως κολαζεσθαι πρεποι αν,
 και εκ αν τις οιοτο νεν εχων ΦΘΟΝΩι και ΖΗΛΩι προς
 τωτο ιεναι τον των όλων θεον, χρειωδεςατα δε και
 μαλλον και αναγκαιως, ινα μη αγνοηται το αληθες.
 cf. l. 5. p. 155. 199. Herodot l. 7. c. 5. p. 385. φιλει γαρ
 ο θεος τα υπερεχοντα παντα κολκειν. ετω δη και
 στρατος πολλος υπο ολιγη διαφθειρεται κατα τοιοιδη
 ππειαν σφι ο θεος ΦΘΟΝΗΣΑΣ φοβον εκβαλη η βρον-
 την, δι ων εσφαλησαν αναξιωσ ευωτον. cf. l. 8. c. 109.
 p. 494 ταδε γαρ εκ ημεις κατεργασαμεθα, αλλα
 θεοι και ηρωες, οι ΕΦΘΟΝΗΣΑΝ ανδρα ινα της δε
 Ασιας και της Ευρωπης βασιλευσαι, εοντα ανοσιον τε
 και ατασθαλον. Euripid. Iphig in Aul. v. 1097.

Μη τις θεων ΦΘΟΝΟΣ ελθη.

Caetera relege apud ipsum Elsnerum. Jam vero his
 ita praemunitis, verba προς φθ. επ. το πν. ο κ. ε. η.
 verbis v. 6. ο θεος υπερηφανοις αντιτασσεται respon-
 dere, sensumque totius loci hunc esse existimat:

*an putatis frustra scripturam dicere, spiritum, qui
 habitat in nobis, procliuem esse ad succensendum, re-
 sistendumque improbis, voluptatem gloriamque aman-
 tibus, quod, vel quoniam dicit: Deus resistit super-
 bis, nempe spiritus, qui habitat in nobis concupiscit
 ad inuidiam, idem est quod, Deus resistit superbis.*

Sed vereor, ut omnia loca ista de φθονος fatis apte
 atque caute ad hunc locum explicandum adhibeantur.
 Patres enim senioris quidem aevi longe alium eumque

mitiorem sensum voci $\phi\theta\upsilon\upsilon\varsigma$ subiecisse, eademque nimis temere atque saepe vfos esse *Casaubonus* recte observavit ad *epist. Gregorii Nysseni, Eustathiae, Ambrosiae et Basilissae inscriptam* p. 70. *Opinio*, inquit, *male sanae vetustatis fuit; mala quibus hominum bona et ευεστω assidue interpellantur, ab invidia Deum proficisci. Deos enim sibi fingebant malignos et invidos. Nota vox Herodoti φθονερον το θεον, et ab ea persuasione formula illa originem habuit, apud Graecos vstatissima, invidiae Deum vitandae, quoties bona sua commemorarent: φθονος δ απεστω και νεμεσις. Hujus igitur impiissimae sententiae apud piissimos scriptores vestigia non sine admiratione summa deprehendimus. Quod enim Patrem nonnulli του φθονου malorum persaepe causam statuunt: quis non videt veterem esse, non quidem sententiam, sed locutionem ab antiquis derivatam? Neque aliter L. A. Muratorius in notis ad anecdota graeca p. 23. Profani autem scriptores atque prophetae l. c. partim non tam iram, quam ipsam invidiam, partim utrumque, iram atque invidiam (ημερη, φθονου.) ex aevi istius cogitandi ratione ανθρωποπαθως Deo tribuunt, vnde tamen non consequitur, in explicando loco quodam V. T. quam vini huic commati inesse *Elfnerus* putat, idem vocabulum eodem sensu admittendum esse. *Accedit*, si vere res ita se habet, non sine magna duritie in utroque membro vocabula ταπεινοις et υπερηφανοις omitti, nec alia in locum eorum substitui. Equidem si explicationem dicti v. 6. hoc commate contineri mihi persuadere possem, minus anxie singula singulis accommodare studerem, sed omnino singulorum verborum nulla ratione habita, *univrsus* loci sensum expressum esse putaverim.*

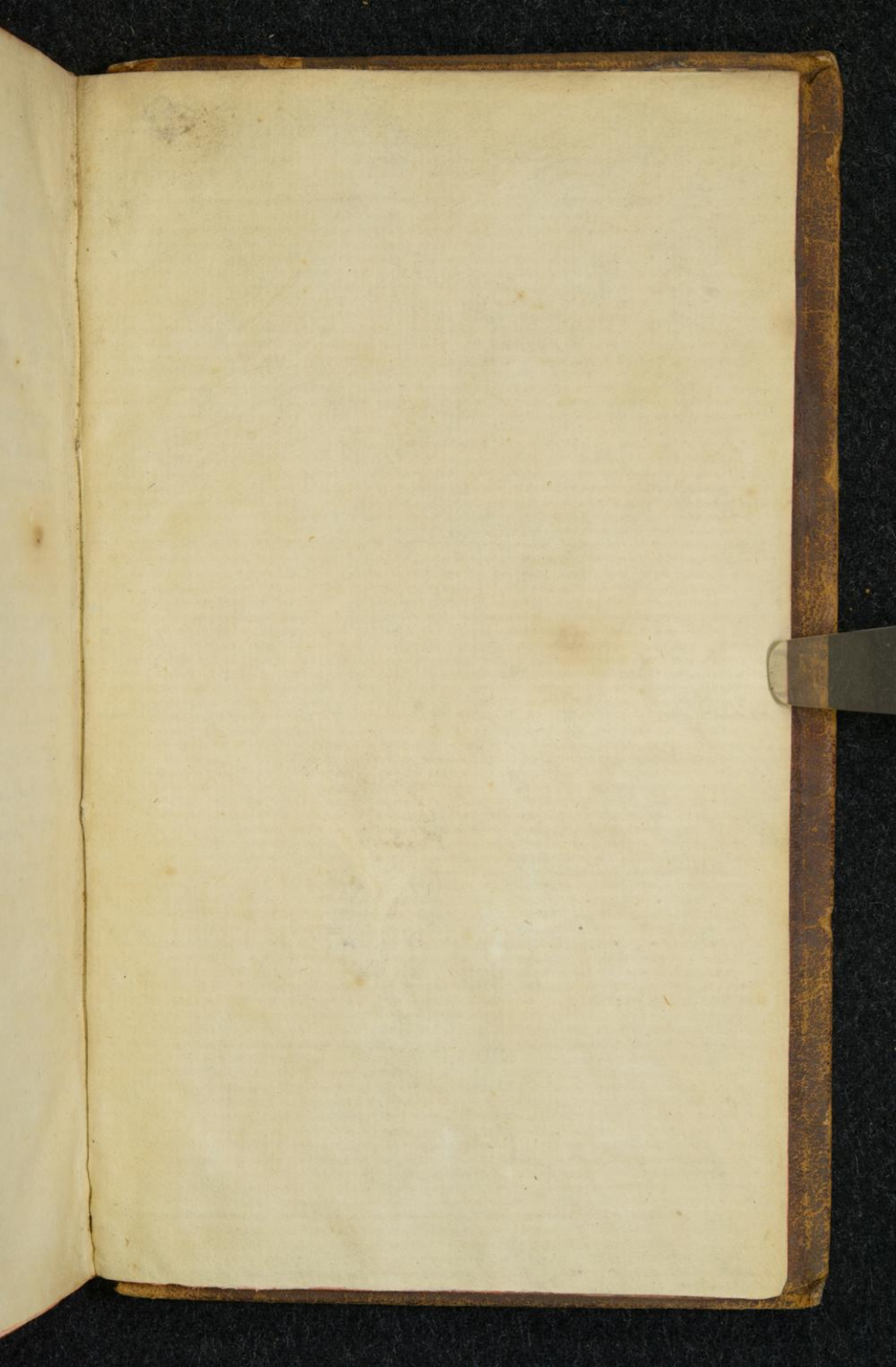
9) Omnium vero durissimam medicinam huic loco adhibent ii, qui de sano ejusdem sensu eruendo desperantes, hanc Jacobi sententiam a librariis jam olim falso descriptam et depravatam fuisse, statuere audent, cum tamen, quod ipsi fatentur, variae lectiones huic hypothese plane non faueant. Sed haec hactenus.

Supereff vt et nostram qualemcunque de hoc loco sententiam breuiter subjungamus. Ante omnia in eodem explicando tenenda videntur duo haec: *unum* illud, formulae ἡ γραφή λέγει, caeterisque huic similibus ἡ γραφή ἢ λέγουσα. Marc. 15, 28. ἔχ ἡ γραφή εἶπεν; Joh. 7, 42. ἴνα ἡ γραφή πληρωθῆ, ἢ λέγουσα 19, 24. τι λέγει ἡ γραφή; Rom. 11, 2. Gal. 4, 30. 1 Tim. 5, 18. et καὶ πληρωθῆ ἡ γραφή, ἢ λέγουσα apud ipsum Jacobum 2, 23. statim addi solere ipsum scripturae locum, vel diserte, vel quoad sensum expressum; *alterum* hoc: easdem has formulas plerumque, nisi semper, ad V. T. loca spectare. Jam vero cum interpretes, quamuis data summa opera nullum adhuc neque ex V. T. neque aliunde repetitum locum afferre potuerint, quem, huic loco subesse, satis probabile sit; quidni Jacobum eundem Prov. 3, 34. locum hoc commate memoriter, v. 6. vero disertis s. scripturae verbis allegasse arbitremur? hoc fere modo: Cohortatus erat Jacobus inde ab hujus capituli initio Christianos, vt a rixis atque contentionibus, et omnino a nimia in dicendo atque agendo morositate se continerent; jam sic cohortanti ei ex associandarum idearum lege posterior illa dicti v. 6. allegati pars: διδωσι χάρις in mentem venisse videtur, ita tamen, vt vocem χάρις extra nexum hujus dicti in V. T. et vi oppositi

positi φθους de gratia in agendo atque dicendo, et omnino de humanitate (Leutſeligkeit) intelligeret, cætera vero, cum memoria deficeret dicentem, apte ad conſilium ſibi propoſitum, et pro nexu cum antecedentibus, in quibus de rixis mutuoque odio fermo erat, ſuppleret. Quibus tamen verbis διδωσι χαριν nexu quodam memoriter recitatis, locus ipſe V. T. vt fieri ſolet, ei in mentem reddit, jam diſertis verbis per formulam διο λεγεις annectendus. Sic quidem *primum* omnis euaneſcit difficultas, vndenam Iacobus locum arripuerit nullibi obuium, vel fruſtra faltem hucusque ab interpretibus indagatum. Deinde vero illud rationem noſtram adiuuat, quod vterque locus in verba illa διδωσι χαριν abit. Vocabulum χαρις porro, in omnibus fere, quas attulimus, explicandi rationibus, in quibus de gratia diuina intelligunt interpretes, ſenſum maxime alienum fundens, nunc habet quo referatur, et cui opponatur. Denique et mos ille omnibus N. T. ſcriptoribus communis, dicta V. T. memoriter allegandi, cum ratione noſtra modo prolata conſentit. Nimio quidem artificio, fateor ipſe, ſed et, prout rem conſideraueris, naturali modo, ſic omnia excogitata atque compoſita videri poſſe cenſeo. Quodſi vero phraſis illa η γραφη λεγεις in N. T. et cum aliis dictis, quamuis non ex V. T. repetitis, iungeretur, omnium facillima ratio ſine dubio ea eſſet, vt comuna hoc pro effato libri cuiuſdam vel perditæ, vel parum perquiſiti haberetur. Quid ex duobus hiſce præferam, quidue reprobem, dubius hæreo. Tu vero Lector, vide ipſe et expendè!

dicendo, et cunctis
erit, cetera vero,
e ad consilium
edemibus, in quibus
supperet. Quibus
dam memoriter ro
ei in mentem ve
lo legi annecte
cit difficultas, va
obuium, vel fru
agatum. Deinde
od uterque locus
lum *zaxi* porro,
ecandi rationibus,
erpretes, sensum
no referatur, et
ibus N. T. sen
er allegandi, cum
imio quidem ar
sideraveris, na
omposita videri
zaxi legi in
V. T. repetitis,
dubio ea esset,
vel perdit, ve
obus hitce pas
Tu vero Legi

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

A	1	R	2	G	3	B	4	5	6	M	8	W	9	G	10	K	11	12	13	14	C	15	Y	17	M	18	19
----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	-----------	----------	-----------	-----------	-----------	-----------	----------	-----------	----------	-----------	----------	-----------	-----------

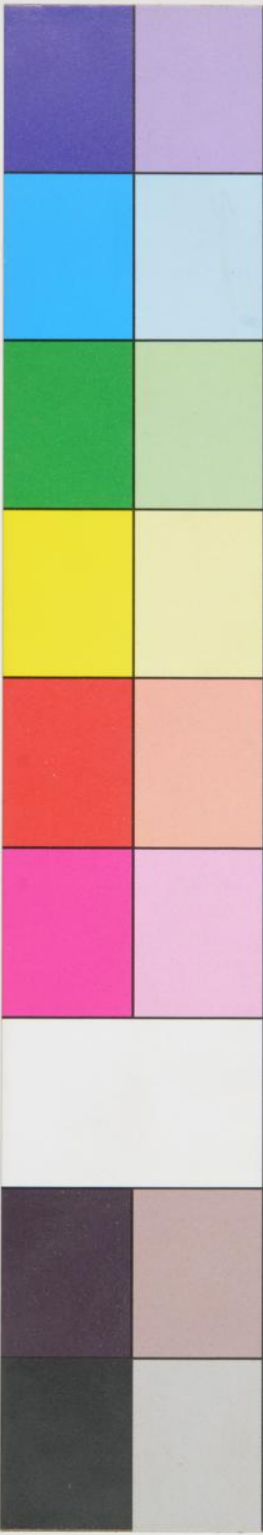

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Inches

